

JUGOSLOVANSKA IDEJA težnja po združitvi J Slovanov (Slovenci, Hrvati, Srbi, Makedonci, Črnogorci, Bošnjaki, Bolgari); strah pred germanizacijo **RAZDELITEV 1. AO**, Slovenci, Hrvati, Bošnjaki, del Srbov (Vojvodina, Bosna, Hrvaška) **Z**. samostojne: Srbija, Bolgarija, ČG; Makedonci: razdeljeni med Srbijo, Bolgarijo, Grčijo **HRVAŠKI PRISTOP** združevanje okrog Hrvaške + Zagreb **SRBSKI PRISTOP** vodstvo Srbije + Beograd **SLS + NNS** trializem + tretja enakopravna enota znotraj HM (dualizem: Madžari + Avstrijci) **SDS** narodna + kulturna združitev J Slovanov **1WW centralne sile**: SLO, HR, Bošnjaki, del Srbov **antanta**: Srbija, ČG **DUNAJ** slovenski, hrvaški, srbski poslanci >> **JUGOSLOVANSKI KLUB**: Anton Korošec >> **MAJNIŠKA DEKLARACIJA 1917**: TRIALIZEM: zahteve južnoslovenskih narodov: iz slo + hr. dežel, BiH in Vojvodine >> **državna enota**: enakopravna Avstrijci + Ogrski; predvsem ženske; mir + ustanovitev južnoslovenske države **KRESKA DEKLARACIJA 1917** jugoslovanski odbor (London 1915); prostovoljci za boj na solunski fronti: avstroogrski j Slovani + Kraljevina Srbija; jugoslovanski odbor + srbska vlada na Krfu: nova država: SLO, HR, SRB, BIH, MAK, ČG (neupoštevanje Albancev – Kosovo, J Srbija, Makedonija; muslimanov); srbska kraljeva dinastija Karadordević, parlamentarna monarhija; podpisal **NIKOLA PAŠIĆ** (predsednik srbske vlade) + **ANTE TRUMBIĆ** (predsednik Jugoslovanskega odbora) // bojazen, da IT zavzame ozemlje, ki ga določa **LONDONSKI PAKT** **DRŽAVA SHS 1918 AO** zlom; slaba preskrba, stavke, upori; 1918 še na frontah >> antanta: **OFENZIVA na Z + SOLUNSKI FRONTI + FRONTA ob PIAVI**; **MANIFEST cesarja KARLA**: ustavna preureditev Avstrijce; slovenski politiki: **Narodni svet**: vrhovni organ Slovencev, Hrvatov + Srbov v AO, predsednik Anton Korošec: zahteva **samostojnost**; **ODCEPITEV od AO: 29. oktober: DRŽAVA SLOVENCEV, HRVATOV + SRBOV** (NARODNA VLADA za SLO: 3 stranke, 12 oddelkov: izdajanje zakonov; vodenje zunanje politike + vojaških zadev) >> NARODNA VLADA: zakonodajna, izvršna oblast v SLO (današnja SLO brez Prekmurja, HR dežele + BIH); **konfederacija**; **PROBLEMI**: socialni nemiri (lakota, pomanjkanje, vpliv oktobrske revolucije); mednarodno nepriznanje (IT + SRB proti: ozemlja); zunanja nevarnost (ogrožena z MADŽ, AVS, IT: najhujši, londonski pakt, zasedejo Trst, Gorico, Reko, Vrhniko) **KRALJEVINA SHS** težave; vprašanje Z + S meje; rabi **POMOČ** (IT, vojska); politična povezava s Kraljevino Srbijo (antanta: Srbi (iz Bosne in Hrvaške): vsi v eni državi) + **združitev 1. december 1918: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev** (+ Črna gora & Vojvodina): Aleksander Karadordević **GOSPODARSTVO POLKOLONIJA** zaostalost, vloga tujega kapitala; neenakomerna razporejenost gospodarskih panog; nizka stopnja kmetijstva (80%) + primitivni načini obdelovanja, majhna produktivnost; slabo razvita ind.; tuj kapital: izkorišča rudna bogastva + poceni delovno silo; **KORUPCIJA** **SOCIALNO VPRAŠANJE** socialni nemiri; le delna agrarna reforma; slabši položaj delavcev, gospodarska kriza, brezposelnost; **NACIONALNO VPRAŠANJE** centralizem + unitarizem: Srbi glavni; ne priznavajo ostalih narodov + manjšin **VERSKO VPRAŠANJE** katoliška, pravoslavna, muslimanska vera **KULTURNO VPRAŠANJE** nizka stopnja pismenosti **POLITIČNI RAZVOJ** **USTAVNI PARLAMENTARIZEM** **VIDOVINSKA USTAVA 1931**: parlamentarna monarhija + moč kralja; centralizem; **USTAVA**: nacionalni unitarizem + socialne in liberalne pravice; nestabilen sistem; srbski radikali; Pašić **2. ŠESTOJANUARSKA DIKTATURA** nacionalna nasprotja, streljanje v skupščini, Račić streljal; **1929 razveljavitev Vidovanske ustave** (kralj Aleksander); nova vlada: stare stranke razpuščene; general Živković; odgovorni kralj; Kraljevina Jugoslavija ima 9 BANOVIN (bani: predstavniki vlade) + **UPRAVNO MESTO = BEOGRAD**; 1931 stare stranke za **DEMOKRACIJO + FEDERALIZACIJO (punktacij)**; **OKTROIRANA = SEPTEMBERSKA USTAVA** (prikrita diktatura, kralj imenuje vladu, poslanska + senatorska zbornica, javne volitve, Jugoslovanska nacionalna stranka); **3. OBDOBJE KRALJEVEGA NAMESTNIŠTVA** kralja Aleksandra so ubili hrvaški + makedonski člani + podpora IT + MADŽ, ker hoteli **RAZPAD**; **TRIČLANSKO NAMESTNIŠTVO**: Pavel Karadordević: enak režim; **1935 REŽIMSKA STRANKA**: Jugoslovanska radikalna zalednica (do 1939 **Milan Stojadinović**: opuščanje tradicionalne navezanosti + gospodarsko vezana na IT + NEM) **1938 NOVO VODSTVO VLADE**: Dragiš **CVETKOVIĆ** (navidez rešeno hrvaško vpr.) >> **BANOVINA HRVAŠKA**: široka avtonomija **PRIČAKOVANJA SLO**: upanje v boljši položaj; izgube ozemlja (1/3 izven države: Koroška, črta Snežnik – Triglav); centralizirana država (Srbi vodilni), neenakopravnost; boljši položaj. slovenski jezik v šolah, slo uprava + sodstvo, 1919 prva univerza **BOJI ZA MEJE** Kraljevina SHS, Madžarska, Avstrija, Italija; 1/3 SLO v Kraljevini SHS; **PREKMURJE** Kraljevina mora zatrei boljševiško revolucijo na MADŽ, da dobi **PREKMURJE POVELJNIKI RUDOLF MAISTER** (Štajerska, MB, najbolj zaslužen); **FRANJO MALGAJ**; **ALFRED LAVRIČ** **BREZ PLEBISCITA** Jezersko + Mežiško **PLEBISCT 1920**: ni možnega dogovora med AVS + KSHS: 2 cona (A(samo tu plebiscit)+B); pomanjkljiva uprava, slaba vojska, nemški pritiski, dobra nemška propaganda, tradicij (mit o navezanosti Dunaj, Avstrija) **PARIŠKA MIROVNA KONFRENCA** **LONDONSKI PAKT**: IT ozemlje SHS